

2-1-1985

ความเป็นมาของภาควิชานิติเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แมน อิงคตานุวัฒน์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/clmjjournal>

Part of the [Medicine and Health Sciences Commons](#)

Recommended Citation

อิงคตานุวัฒน์, แมน (1985) "ความเป็นมาของภาควิชานิติเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย," *Chulalongkorn Medical Journal*: Vol. 29: Iss. 2, Article 1.

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/clmjjournal/vol29/iss2/1>

This Editorial is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Chulalongkorn Medical Journal by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

ความเป็นมาของภาควิชานิติเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แมน อิงคตานวัฒน์*

"นิติเวชศาสตร์" เป็นสาขาหนึ่งของวิชาแพทยศาสตร์ที่เกี่ยวกับกฎหมาย⁽¹⁾ ซึ่งหมายความถึงการใช้หลักวิชาทางการแพทย์เข้าไปคลี่คลายปัญหาทางกฎหมาย ทั้งในคดีอาญา และคดีแพ่ง ด้วยการ อธิบาย พิสูจน์ และให้ความเห็น โดยการสรุปและแปลผลข้อเท็จจริงตามหลักวิชาแพทย์⁽²⁾

งานทางนิติเวชศาสตร์ในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ได้เริ่มมีขึ้นตั้งแต่ พุทธศักราช 2508⁽³⁾ โดยจัดตั้งเป็นหน่วยนิติเวชวิทยาในแผนกวิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ จากการที่ท่านคณบดีคณะแพทยศาสตร์ในสมัยนั้น คือ ศาสตราจารย์นายแพทย์ ม.ล. เกษตร สนิทวงศ์ ได้เล็งเห็นความสำคัญของงานและการพัฒนาหน่วยงานทางนิติเวชวิทยา คณะแพทยศาสตร์ จึงได้ขอโอนนายแพทย์ พันตำรวจเอก ถวัลย์ อาคันะเล่น หัวหน้าหน่วยนิติเวชวิทยา โรงพยาบาลตำรวจ มาปฏิบัติงานประจำเพื่อเตรียมการยกฐานะหน่วยงานให้เป็นแผนกวิชาในแผนกวิชาเศรษฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ ฉบับที่ 2 พุทธศักราช

2510 - 2514 และโดยความสนับสนุนอย่างดีของท่านคณบดี นับตั้งแต่การบรรจุและกำหนดแผนการยกฐานะหน่วยงานไว้ในแผนพัฒนา ตลอดจนการก่อสร้างงบประมาณเพื่อสร้างอาคารที่ทำการของแผนกวิชา ฯ ตึกนิติเวชวิทยา หรือ นิติเวชศาสตร์ในปัจจุบัน จึงได้เริ่มวางศิลาฤกษ์ก่อสร้าง เมื่อวันที่ 16 มีนาคม พุทธศักราช 2509 ในวงเงินงบประมาณ สามล้านสามแสนบาทถ้วน และดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จในปีงบประมาณ พุทธศักราช 2510

คณะแพทยศาสตร์ ได้ดำเนินการเสนอยกฐานะหน่วยงานเป็นแผนกวิชา ต่อสภาการศึกษาแห่งชาติ^(3,4) เมื่อเดือนกรกฎาคม พุทธศักราช 2510 และได้รับอนุมัติให้จัดตั้งเป็นแผนกวิชาได้ ในการประชุมครั้งที่ 15/2510 วันศุกร์ที่ 25 สิงหาคม พุทธศักราช 2510 แต่เนื่องจากในขณะนั้น คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์กำลังจะโอนไปสังกัดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หากจะเพิ่มแผนกวิชานิติเวชวิทยานี้จะขัดกับ

* หัวหน้าภาควิชานิติเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชบัญญัติการโอนกิจการ ทรัพย์สิน ฯลฯ ซึ่งได้รอเรื่องไว้ หลังจากการโอนเรียบร้อย แล้วจึงได้มีการออกข้อบังคับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพิ่มแผนกนิติเวชวิทยา ในคณะแพทยศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 16 เมษายน พุทธศักราช 2511 โดยมีอาจารย์เอก นายแพทย์ พันตำรวจเอกถวัลย์ อาคันทะ เล่น เป็นหัวหน้าแผนกวิชา ฯ คนแรก

มีข้อที่น่าสังเกตคือ ขณะเล่นขอตั้งแผนกวิชา ฯ ต่อสำนักงานการศึกษาแห่งชาติ เมื่อเดือนกรกฎาคม พุทธศักราช 2510 นั้น หน่วยนิติเวชวิทยา มีอัตรากำลังเพียง 3 อัตรา เท่านั้น คือ

1. อาจารย์เอก นายแพทย์ พันตำรวจเอก ถวัลย์ อาคันทะ เล่น
 2. อาจารย์โท นายแพทย์ ช่ววิทย์ รุ่งเรืองรัตน์
 - และ 3. พนักงานผ่าตัด ส.ต.ต.ประเสริฐ เพ็ชร เจริญสุข
- งานหลักที่ดำเนินการอยู่ขณะนั้น ซึ่งได้แก่ งานชันสูตรพลิกศพ

แผนกนิติเวชวิทยา ได้มีการเปลี่ยนชื่อภายหลังเป็น แผนกนิติเวชศาสตร์ โดยดำริของศาสตราจารย์ นายแพทย์ พ.ต.อ.ถวัลย์ อาคันทะ เล่น หัวหน้าภาควิชา ฯ ซึ่งได้พิจารณาแล้วเห็นว่า "นิติเวชวิทยา" มาจากศัพท์ภาษาอังกฤษว่า "Forensic Medicine, Medical Jurisprudence หรือ Legal Medicine" ควรลงท้ายด้วยคำว่า "ศาสตร์" แทน "วิทยา" ซึ่งตรงกับคำว่า "logy" อันไม่มีในต้นศัพท์ ดังนั้นเพื่อการถูกต้องจึงได้

ดำเนินการขอเปลี่ยนชื่อต่อสำนักงานมหาวิทยาลัย⁽⁵⁾ และได้รับอนุมัติพร้อมตราข้อบังคับ ให้เปลี่ยนชื่อ แผนกวิชานิติเวชวิทยา เป็น แผนกวิชานิติเวชศาสตร์ ตั้งแต่วันที่ 28 พฤษภาคม พุทธศักราช 2513 เป็นต้นมา ซึ่งได้มาเปลี่ยนเป็นภาควิชานิติเวชศาสตร์ ในเวลาต่อมา

จากหน่วยงานเล็ก ๆ ซึ่งมีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่เพียง 3 คน และปฏิบัติงานด้านการชันสูตรพลิกศพแต่เพียงอย่างเดียว ภาควิชานิติเวชศาสตร์มีอัตรากำลังบุคลากร 38 คน และได้พัฒนาการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับนโยบายของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตลอดมา โดยแบ่งงานออกตามกิจกรรมหลักดังนี้

1. งานผลัดปัดศพ ภาควิชาได้จัดการเรียนการสอน 6 รายวิชา รวม 10 หน่วยกิต ต่อปี ซึ่งเป็นวิชาทางนิติเวชศาสตร์ กฎหมายวิชาวินิจฉัย และพิษวิทยา สำหรับนิติ คณะแพทยศาสตร์ และ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. งานบริการสังคม ซึ่งแบ่งออกเป็นงานบริการทั่วไปและงานบริการวิชาการ งานบริการทั่วไปที่ได้กระทำอยู่ได้แก่ งานชันสูตรพลิกศพ งานตรวจผู้ป่วยคดี งานพิษวิทยา งานนิติเวชโรวิทยา งานพิสูจน์หลักฐานบุคคล และงานเก็บวัตถุพยาน

สำหรับงานบริการวิชาการ มีทั้ง การรับเป็นสถานที่ฝึกอบรมและดูงานของนิสิต นักศึกษา ข้าราชการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ สถานต่าง ๆ และร่วมเป็นวิทยากรพิเศษ

บรรยาย ผลิตเอกสารการสอนที่เกี่ยวข้องกับ
วิชานิติเวชศาสตร์

3. งานวิจัย ส่วนใหญ่เป็นการวิจัย
ร่วมทางพิษวิทยากับภาควิชาอื่น ในส่วนที่
เกี่ยวกับเวชศาสตร์ อดุลยากรรม และ การ
อนามัยสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ก็ยังมียางานอื่น ๆ ที่มหาวิทยาลัยกำหนด เช่น งานบำรุงศิลปวัฒนธรรม
งานกิจการนิสิต และงานบริการภายในของ
ภาควิชา ฯ

ตลอดระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมา ภาควิชา
นิติเวชศาสตร์ก็ได้มีการพัฒนาขึ้นมาเป็น
ลำดับ ทั้งในส่วนโครงสร้างและขอบข่ายงาน
ซึ่งก็ได้รับความสนับสนุนอย่างดีทั้งจากคณะ
แพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ
โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย
อย่างไรก็ตาม ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้การ
พัฒนาดำเนินไปไม่รวดเร็วเท่าที่ควร ที่มอง
เห็นอยู่ในปัจจุบันก็คือ การขาดแคลนผู้มีความรู้
ความชำนาญ เฉพาะสาขาและขาดผู้สนใจที่จะ
มาปฏิบัติงานในด้านนี้อย่างจริงจัง ปัญหานี้ไม่
ได้มีแต่เฉพาะในประเทศไทยเท่านั้น แม้ใน
ต่างประเทศ อัตราส่วนของผู้มีความรู้ความ
สามารถเฉพาะทางนิติเวชศาสตร์ก็ยังมี
ทั้ง ๆ ที่แพทย์ผู้ปฏิบัติงานก็เล็งเห็นว่า ความรู้
ในทางนิติเวชศาสตร์ เป็นสิ่งสำคัญต่อการ
ปฏิบัติงานนับตั้งแต่จบการศึกษา แล้วก้าวออกมา
จากสถาบันแม่ นับตั้งแต่ข้อกำหนดตามเกณฑ์
มาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพ เวชกรรมที่ระบุให้
แพทย์ต้องปฏิบัติงานชันสูตรพลิกศพได้ อีกทั้ง
การประกอบอาชีพของแพทย์ ที่ยัง เสี่ยง
และทำทนายอำนวยการอยู่ตลอดเวลา

เช่น ความยินยอมของผู้ป่วยในการประกอบ
วิชาชีพบางส่วน เป็นต้น

ถ้าจะวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาดัง
กล่าว อาจพอสรุปได้เป็น 2 ข้อใหญ่ ๆ คือ

1. ระบบงานไม่ก่อให้เกิดแรงจูงใจ
- และ 2. การจัดการเรียน การสอนไม่
เหมาะสม

ถ้าจะมองจากระบบงาน โดยยกงาน
ชันสูตรพลิกศพ ขึ้นมาเป็นตัวอย่างในการ
วิเคราะห์จะเห็นได้ว่าระบบการชันสูตรพลิกศพ
ของประเทศไทยในปัจจุบันไม่เอื้ออำนวยให้
แพทย์ผู้ทำการชันสูตรพลิกศพได้มีบทบาทในส่วน
ของคดีมากนักคงจำกัดแต่เพียงชันสูตรพลิกศพ
เพื่อหาสาเหตุแห่งการตายเป็นสำคัญในส่วน
ของการสอบสวนสืบสวนเป็นหน้าที่ของพนักงาน
สอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ⁽⁶⁾ ซึ่งต่างกับ
การชันสูตรพลิกศพในระบบแพทย์สอบสวนที่ใช้
อยู่ในสหรัฐอเมริกา แพทย์สอบสวนจะมีอำนาจ
ตามกฎหมายอย่างกว้างขวาง ในการสืบสวน
หาสาเหตุและพฤติการณ์ตายอย่างแท้จริง ซึ่ง
อาจจะเป็นผลให้มีความต่อเนื่องของการปฏิบัติ
มากขึ้น กล่าวคือได้ปฏิบัติงานครบวงจรใน
การชันสูตรพลิกศพ และอาจจะเป็นแรงจูงใจ
ให้ผู้ที่สนใจสนใจมาปฏิบัติงานมากขึ้น

ในเรื่องของการจัดการเรียนการสอน
ก็ได้มีการอภิปรายกันหลายระดับ หลาย
ประเทศว่า (7,8,9,10) การจัดการ
เรียนการสอนวิชานิติเวชศาสตร์นั้นควรจะ
อยู่ในระดับใด ก่อนปริญญาหรือหลังปริญญา
ผู้เรียนจึงจะสามารถนำความรู้ไปใช้หรือเล็ง
เห็นประโยชน์ในการศึกษาวิชานี้อย่างแท้จริง

การกำหนดชั่วโมงสอนวิชาคณิตศาสตร์ ก็มีหลายรูปแบบ นับตั้งแต่การจัดแบ่งเวลาและหัวข้อเรื่อง ตั้งแต่ 4 ชั่วโมงจนถึง 31 ชั่วโมงบรรยาย สำหรับในประเทศไทย หากยึดตามเกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมแล้ว ถือเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดการเรียนการสอนไว้ในระดับก่อนปริญญา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้จบการศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้ ตามเกณฑ์ที่กำหนด

แม้ขณะนี้ การพัฒนางานคณิตศาสตร์จะดำเนินไปไม่ถึงขั้นที่จะแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น ภาควิชา ฯ ก็ยังได้พยายามแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรผู้มีความรู้ความชำนาญเฉพาะสาขาวิชานี้โดยเปิดโอกาสให้มีการเข้ารับการศึกษาแพทย์ผู้ชำนาญเฉพาะสาขานี้ตามหลักสูตรซึ่งได้รับอนุมัติจากแพทยสภาแล้ว

และจะเริ่มรับแพทย์ประจำบ้านเข้าฝึกอบรมในปีการศึกษา 2528 นี้เป็นรุ่นแรก นอกจากนี้ภาควิชา ฯ ยังมีโครงการ ที่จะเปิดการศึกษาระดับมหาบัณฑิตสาขาพิษวิทยาไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 6 พุทธศักราช 2530 - 2534 เพื่อผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในระดับอื่นที่ไม่ใช่แพทย์ มาช่วยพัฒนางานคณิตศาสตร์ และแก้ปัญหาการขาดแคลนผู้มีความรู้ความสามารถให้มาปฏิบัติงานในบางส่วนได้ การผลิตบุคลากรอาจเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ แต่ภาควิชา ฯ ก็ได้คาดหวังไว้ว่า กลุ่มของบุคลากรเหล่านี้เมื่อรวมกันเข้าอาจเป็นขุมพลัง ที่มีความสามารถจะวิเคราะห์แก้ไขสาเหตุของปัญหาที่ได้นำเสนอไว้ อันจะเป็นการพัฒนางานคณิตศาสตร์ของประเทศไทย ให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปในอนาคต

อ้างอิง

1. ถวัลย์ อาคันนะเล่น. นิติเวชศาสตร์ พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : เปเปอร์พริ้นท์ , 2523
2. เอกสารประกอบการสอนสาขาวิชา วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ชุดวิชากฎหมายสาธารณสุขและนิติเวชศาสตร์ หน่วยที่ 9-15 กรุงเทพมหานคร : คีร์เมื่องการพิมพ์ , 2527.
3. เอกสารสรุปรายละเอียด ขอให้สภาการศึกษาแห่งชาติอนุมัติการจัดตั้งแผนกวิชาในมหาวิทยาลัย ระเบียบวาระการประชุมคณะกรรมการระดับอุดมศึกษา สภาการศึกษา แห่งชาติ ครั้งที่ 9/2510 วันจันทร์ที่ 21 สิงหาคม 2510
4. ข้อบังคับ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยการเปลี่ยนชื่อแผนกวิชาในคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2511
5. ข้อบังคับ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยการเปลี่ยนชื่อแผนกวิชาในคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2513
6. วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์. คู่มือการขึ้นสู่ตร - พลิกคัพ โครงการตำราศิริราช.

- กรุงเทพ: โรงพิมพ์พิมพ์เลขที่, 2524. 177-180
7. Grumet BR. Legal medicine in medical schools : a survey of the state of the art. J Med Educ 1979 Oct; 54(10) : 754-758
8. Knight B. Forensic medicine in Britain. Am J Forensic Med Pathol 1980 Jun; 1(2):
9. Knight B. Undergraduate teaching in legal medicine. Med Sci Law 1980 Jul; 20(3) : 148-150
10. Annas GJ. The way we teach law and medicine. Med Teach 1980 ; 2(6) : 273-278

จุฬาลงกรณ์เวชสารได้รับต้นฉบับเมื่อวันที่ 1 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2527